

ב"ה

פרשת שמות

וירא בסבלותם

שמות ב, יא.

גדל בבית פרעה - ויצא אל אחיו

מצד הלידה - היה משה רבינו בתכלית השלימות, שהרי אביו היה עמרם, שהיה גדול הדור¹, ולא עוד אלא שבין גדולי ונשיאי הדורות היה עמרם מהיחידים שעל ידם נתחדשה מצוה, כמו שכתב הרמב"ם² ש"נצטווה עמרם במצוות יתרות" (כמו מצות ליקוחין³), כמו אברהם יצחק ויעקב, כפי שהרמב"ם מונה את המצוות שניתוספו על ידם - שזה מורה על גדלותו של עמרם; ואמו היתה יוכבד, "בת לוי"⁴, ומתייחסת גם לעמרם, כמו שכתוב⁵ "יוכבד דודתו" (של עמרם). ותיכף כשנולד - עוד לפני שהתחיל לעשות איזה ענין של פעולה ועבודתו, אלא רק בא לאויר העולם" - נתמלא הבית כולו אורה"⁶.

וכל זה - מצד הלידה; אבל לאחרי זה - גדל והתחנך בבית פרעה, כמו שכתוב⁷ ויגדל הילד ותביאהו לבת פרעה", ושם (בבית פרעה) - "ויגדל משה"⁸, לא רק בגשמיות, אלא גם ברוחניות, כפירוש רש"י "שמינהו פרעה על ביתו", ומובן, שמינוי זה השפיע גם על רוחניותו, חכמתו וכו' - שקיבל מחכמת מצרים (שהרי פרעה היה מלך מצרים), שהיתה אמנם חכמה דלעומת זה, אבל בכל זאת הרי זה ענין של חכמה, וכידוע שחכמת מצרים היתה

¹ סוטה יב, א. שמו"ר פ"א, יג.

² הל' מלכים פ"ט סה"א.

³ ראה צפע"נ עה"ת שמות ב, א. מהר"ץ חיות סוטה שם.

⁴ שמות שם.

⁵ פרשתנו ו, כ. וראה לקמן סי"ג.

⁶ סוטה שם. שמו"ר שם, כ. פרש"י שמות שם, ב.

⁷ שמות שם, יו"ד.

⁸ שם, יא.

אחת החכמות היותר גדולות ועמוקות שבכל העולם, כמובן ממה שכתוב בנוגע להפלאות חכמתו של שלמה:
"ותרב חכמת שלמה גו' מכל חכמת מצרים"⁹.

וכאן רואים דבר נפלא - שלמרות שגדל בבית פרעה, הנה מיד כאשר "ויצא אל אחיו וירא בסבלותם", הצטער מצרתם, וידע מיד שענינו להשתדל בטובתם.

והגע עצמך: כמה וכמה שנים בקטנותו וגם בגדלותו חי משה רבינו בבית פרעה מלך מצרים, ובפשטות היה שבע רצון מזה, ובצדק, כיון שלא היה מונח בעניני תאוות חס ושלום, אלא בחכמת מצרים כו'.

ומובן שבהיותו בבית פרעה שהיה אז "מולך בכיפה"¹⁰, לא היה לו קשר ושייכות עם אלו שעסקו ב"עבודת פרך".

ואף על פי כן, מיד בצאתו מבית פרעה, יצא אל אחיו וראה בסבלותם, ונגע לו הדבר כל כך עד שמסר נפשו להרוג את המצרי¹¹ שהיה מכה איש עברי מאחיו, וזאת - למרות שידע שבן-נח חייב מיתה על הריגת אדם באיסור, ומובן גודל הסכנה שבדבר גם מצד חכמת מצרים, ואכן מסופר בחומש¹² שפרעה רצה להרגו, והוצרך לברוח (ואז נתגלה אליו הקב"ה מתוך הסנה¹³, ובהמשך לזה באה גאולת בני ישראל).

וענין זה מהוה הוראה בנוגע לכל אחד מישראל: אפילו תינוק שנשבה לבין העובדי כוכבים - שזהו המעמד ומצב של חלק חשוב מבני ישראל בדורנו זה, - הן מי שנשבה לבין העובדי כוכבים כפשוטו, והן מי שנשבה בידי "אלקי הנכר אשר בקרבכם"¹⁴, שזהו היצר הרע (כמרומוז בגמרא¹⁵, וכפי שמבאר רבינו הזקן בלקוטי תורה בדרושי שמיני עצרת¹⁶) - הנה כאשר פועלים עליו שתהיה לו איזו שייכות ליהדות, יכולים מיד לדרוש ממנו למסור נפשו עבור יהדות ועבור יהודים!

---

⁹ מלכים-א ה, יו"ד ובמפרשים. וראה זח"א קכה, סע"א.
¹⁰ ראה מכילתא בשלח יד, ה. שמו"ר פט"ו, יו"ד. זח"ב ו, א.

¹¹ שמות שם, יב.

¹² שם, טו.

¹³ שם ג, ב.

¹⁴ לשון הכתוב - יהושע כד, כג.

¹⁵ שבת קה, ב.

¹⁶ צ, ד.

ואף שלכאורה יכול לטעון שכיון שכל ימיו גדל ונתחנך בין העובדי כוכבים, וזה עתה יצא מהשביה מבין העובדי כוכבים, ואם כן איך יכולים לדרוש ממנו למסור נפשו עבור יהדות ועבור יהודים, ולהרגיש שזהו כל חייו - אומרים לו: כך היה אצל משה רבינו, שמבלי הבט על כך שנתגדל בבית פרעה, והיה מונח ושקוע בחכמת מצרים - ידע מיד שכל מציאותו וכל ענינו למסור נפשו עבור בני ישראל!

וכח זה נותן משה רבינו לכל בני ישראל - להיותו "רעיא מהימנא", "משבעה רועים הממשיכים חיות ואלקות לכללות נשמות ישראל... (ו) כללות כולם"¹⁷ - אפילו למי שנשבה אצל יצרו הרע או נשבה בין העובדי כוכבים, שכיון שנולד להורים יהודים (כמו משה שנולד לעמרם ויוכבד), הנה שמיד כשיוצא מהשביה בין העובדי כוכבים, ומתחיל להיות שייך ליהדות, יוכל למסור נפשו עבור יהדות (בנוגע לעצמו) או עבור יהודים נוספים.

והוראה נוספת: כשיש מעמד ומצב שלא רואים הצלחה בעבודה, ולא רואים פירות מהיגיעה, ולכן מתעוררת מחשבה להפסיק ולא להמשיך לפעול - הנה על זה באה ההוראה מהסיפור אודות משה רבינו, שכאשר טען "למה זה שלחתי" ¹⁸, בה בשעה שאין תועלת בשליחותו, שהרי "מאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה (כפי שטענו למשה ואהרן: "הבאשתם את ריחנו בעיני פרעה וגו'"¹⁹) והצל לא הצלת את עמך"²⁰ - אמר לו הקב"ה: "וארא אל אברהם וגו'", "חבל על דאבדין ולא משתכחין... האבות... לא אמרו לי... ואתה אמרת כו'", היינו, שאין לשאול קושיות, וגם כשלא רואים הצלחה ולא רואים פירות, אין להפסיק, אלא יש להמשיך לעבוד ולהתיגע!

ואכן פעלו הדברים על משה בנוגע להמשך עבודתו - שהרי הקב"ה לא אומר מוסר לשם מוסר בעלמא, אלא כדי שיפעלו הדברים, וכמובן ממה שכתוב בישעיה ²¹ "על מה תכו עוד תוסיפו סרה", "מה יועיל הכות אתכם כי לא תווסרו בזה, כי עדיין אחר המכות תוסיפו לחטוא"²², וכל זה אפילו בנוגע לדברי נביא, ועל אחת כמה וכמה בנוגע לדברי הקב"ה.

---

¹⁷ רפמ"ב.

¹⁸ שמות ה, כב.

¹⁹ שמות ה, כא.

²⁰ שם, כג.

²¹ א, ה.

²² פי' הרד"ק עה"פ.

וכן הוא בנוגע לכל אחד מישראל - שגם כאשר חושב שאינו פועל מאומה, שכן, בנוגע לעצמו רואה שהוא מושקע בטומאה, וצריך תמיד לעבוד ולהתייגע, וללא תועלת, כיון שלמחרת צריך שוב להתחיל עבודתו מחדש, וגם בנוגע להזולת אינו פועל מאומה - אין לו להתייאש ולהפסיק עבודתו, אלא צריך להמשיך לעבוד ולהתייגע, וסוף כל סוף בודאי תהיה תועלת ובודאי יצליח בעבודתו.

קטע משיחת ש"פ וארא, מבה"ח שבט, רשימת השומעים בלתי מוגה

תו"מ ה'תשל"א חוברת א' ע' 7.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"ני הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה